

Nela-Loredana CĂRĂBA-MEIȚĂ

Nela-Loredana CĂRĂBA-MEIȚĂ

**FINANȚAREA ACTIVITĂȚILOR
AGRICOLE, O ABORDARE
MULTIDIMENSIONALĂ**

**EDITURA UNIVERSITARIA
Craiova, 2018**

Referenți științifici

Prof. univ. dr. Jenica POPESCU

Conf. univ. dr. Lavinia NEȚOIU

Copyright © 2018 Editura Universitaria

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CĂRĂBA-MEIȚĂ, NELA-LOREDANA

Finanțarea activităților agricole, o abordare multidimensională /

Nela-Loredana Cărăba-Meiță. - Craiova : Universitaria, 2018

Conține bibliografie

ISBN 978-606-14-1352-2

LISTA ABREVIERILOR

APIA	Agenția pentru Plăți și Intervenții în Agricultură
BAIA	Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară
BCR Erste Bank	Banca Comercială Română Erste Bank
BRD-GSG	Banca Română de Dezvoltare- Groupe Société Générale
BNR	Banca Națională a României
EUR	Euro
FAO	Food and Agriculture Organization of the United Nations
FEADR	Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală
FEP	Fondul European pentru Pescuit
FGCR	Fondul de Garantare a Creditului Rural
FNGCIMM	Fondul Național de Garantare a Creditelor pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii
INS	Institutul Național de Statistică
MADR	Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
OMC	Organizația Mondială a Comerțului
PAC	Politica Agricolă Comună
PIB	Produsul Intern Brut
PNDR	Planul Național de Dezvoltare Rurală
SAU	Suprafața Agricolă Utilizată
SAPS	Schema Unică de Plăți pe Suprafață
SUA	Statele Unite ale Americii
UE	Uniunea Europeană

INTRODUCERE

*Prin demersul științific urmărit prin lucrarea intitulată „**Finanțarea activităților agricole, o abordare multidimensională**” mi-am propus să abordez o temă care este în același timp actuală și permanentă – susținerea dezvoltării sectorului agricol autohton, dar în același timp acută prin diminuarea până aproape de dispariție a creditului agricol din activitatea de finanțare a acestui important sector economic. Am încercat să prezint problematica atât din perspectiva comandamentelor legate de integrarea României în spațiul Uniunii Europene, cât și din perspectiva întreprinderii agricole, în egală măsură cu abordarea tematicii legate de creditarea agriculturii din perspectiva băncilor comerciale.*

Problematica mai largă a necesității finanțării agriculturii derivă din constatarea că infrastructura legată de agricultură se află la un nivel insuficient dezvoltat, care prin condiționările pe care le creează, promovează lipsă de motivare pentru dezvoltare în cazul producătorilor agricoli și lipsă de perspective în dezvoltarea sectorului pe ansamblu. Pe de altă parte, incoerențele legislative, sau de multe ori lipsa unei legislații în acord cu cerințele momentului, stopează accesul la instrumente de finanțare, în special la sursele de finanțare externe, singurele care ar putea permite relansarea activității agricole. Abordarea unilaterală și unidimensională a creditului agricol fără corelare cu celelalte surse de finanțare este în același timp nerealistă, pentru că nu ține cont de oportunitatea celorlalte forme de finanțare, dar și ineficientă din punct de vedere economic deoarece prin costurile presupuse duce direct la scăderea rentabilității, mai întâi la nivelul întreprinderii, iar mai apoi la nivelul sectorului.

Așa cum apare ea, în strânsă legătură cu stadiul de dezvoltare al satului românesc, agricultura României se confruntă cu o serie întreagă de probleme pe care le indică integrarea în Uniunea Europeană, de la probleme legate de ocuparea forței de muncă din lumea satelor (excedent de populație ocupată absorbită în mare măsură prin migrație economică în țări UE), la aspecte legate de fărâmițarea excesivă a proprietății, practicarea agriculturii de subzistență, la aplicarea de tehnologii învechite și neecologice, etc. Toate aspectele vizate presupun regândirea agriculturii românești prin modificări

de substanță, structurale, legislative și de armonizare a cadrului general de activitate al agriculturii cu cerințele Uniunii Europene. Toate acestea presupun o redimensionare și o evaluare corespunzătoare a efortului financiar corelat cu programele guvernamentale și comunitare. Abordarea creditului agricol independent sau necorelat cu acestea reprezintă, fie o abordare nerealistă, fie poate duce, în cazul unei astfel de abordări unilaterale puse în practică la nivelul băncilor comerciale, la acumularea în continuare de credite neperformante cu consecințe imprevizibile pentru sistemul bancar românesc.

Agricultura a reprezentat pentru România, de la constituirea statului modern român, adică de la jumătatea secolului al XIX-lea până în prezent, principala sursă de venit pentru o bună parte din populația țării și o sursă importantă cu o pondere majoră la formarea Produsului Intern Brut. Ca o constantă pentru întreaga istorie modernă a României este faptul că agricultura românească a fost întotdeauna departe de a-și atinge limitele potențiale producând mai întotdeauna cu mult sub limitele presupuse de potențialul productiv al solului, chiar dacă în anumite perioade de timp a fost principala sursă în formarea Produsului Intern Brut. Cauzele care au produs întotdeauna o rămânere în urmă a sectorului agricol, indiferent de perioada istorică la care facem referire se încadrează în trei categorii:

- ✓ structura proprietății agricole;*
- ✓ înapoierea în înzestrarea tehnică și tehnologiilor aplicate;*
- ✓ subfinanțarea cronică și ineficientă a agriculturii românești.*

Prezenta lucrare își propune să prezinte problematica finanțării activităților agricole dintr-o perspectivă actuală în strânsă legătură cu provocările, dar și cu oportunitățile presupuse de integrarea în Uniunea Europeană, aruncând o privire în același timp și asupra felului în care creditul agricol a fost gândit și utilizat ca formă de finanțare în perioade mai îndepărtate sau mai recente ale istoriei României.

Din punct de vedere structural, de-a lungul unui secol și jumătate de istorie, agricultura românească a parcurs distanța de timp istoric dintre agricultura feudală existentă înaintea reformelor agrare din anii 1863-1864, până la momentul în care trebuie să răspundă unor provocări care impun abordări organizatorice și structurale care nu mai lasă timp operatorilor economici din agricultură pentru adaptări care ar presupune perioade mai

îndelungate de timp. Cu toate transformările prin care a trecut agricultura în acești peste 150 de ani, problematica structurală rămâne aceeași: fărâmițarea proprietății rurale în terenuri cultivate haotic și cu tehnologii învechite, dispersia proprietății în ferme mici, dimensionate pe criterii familiale și nu economice și practicarea unei agriculturi de subzistență în condiții de dotare tehnică precară și fără nici o legătură cu eficiența economică. Aceste constante ale agriculturii românești pot fi lesne observate, fie că ne referim la perioada cuprinsă între reformele lui Cuza și Marea Împroprietărire a țăranilor de după primul Război Mondial, fie că vorbim de perioada interbelică, sau de perioada post-economiei de comandă.

O abordare diferită, în primul rând de natură structurală poate fi observată în perioada economiei de comandă, caracterizată prin comasări ale suprafețelor agricole, este adevărat, realizate prin mijloace represive, politice, prin urmare neeconomice în esența lor. Chiar dacă, după o primă perioadă care are drept principală caracteristică dezvoltarea extensivă, urmează o perioadă care are drept principală caracteristică dezvoltarea intensivă și în ciuda unui efort investițional fără precedent, agricultura din timpul economiei de comandă, deși înregistrează performanțe de producție notabilă, nu a oferit în final satisfacțiile urmărite, reflectate în ultimă instanță în satisfacerea necesităților de consum alimentară, în egală măsură cu o dimensionare optimă a activității agricole în cadrul Produsului Intern Brut (PIB).

Abordările din punct de vedere structural care vizează activitatea agricolă sunt, desigur, abordări care trebuie să țină cont de politicile agricole, nu întotdeauna coerente și cu continuitate în spațiul istoric și, mai ales, trebuie să țină cont de armonizarea acestora în contextul cultural al spațiului românesc, motiv pentru care preluarea mecanică a unor modele de structuri organizatorice (vezi modelul economiei de comandă) au dat rezultate contradictorii din punct de vedere economic și dezastruoase în plan social.

Tocmai fărâmițarea proprietății agricole și practicarea agriculturii de subzistență a făcut ca exploatațile agricole românești din cauza unei capacități reduse de autofinanțare să înregistreze un nivel precar de dotare tehnică. La începutul secolului 21 ca și la mijlocul secolului al 19-lea, agricultura se practică cu aceleași mijloace rudimentare pe 90% din suprafața agricolă (așa cum vom vedea mai încolo) cu mijloace hipo de tracțiune și cu unelte din lemn. Tehnologiile folosite, soiurile cultivate în cazul culturilor

vegetale, animalele pentru producție și reproducție sunt alese fără să se țină cont de capacitatea productivă a solului, de multe ori în absența rotației culturilor, sau în cazul sectorului zootehnic prin administrarea unor furajări necorespunzătoare, în condiții sanitare și de igienă precare. Dimensiunea fermei de subsistență și mentalitatea fermierului român, caracterizată în primul rând prin lipsa oricărei viziuni strategice, fac imposibile utilizarea de instrumente financiare moderne pentru finanțarea activității agricole, ca să nu mai vorbim de imposibilitatea creditării unui important segment din agricultură, tocmai din cauza lipsei de predictibilitate.

În lucrarea de față am încercat să prezentăm creditarea agriculturii ca pe unul dintre instrumentele folosite pentru finanțarea activității agricole, prezentând activitatea de creditare atât independent cât și în legătură, așa cum se întâmplă cel mai adesea, cu celelalte forme de finanțare ale agriculturii: autofinanțarea, leasingul financiar și finanțarea din surse bugetare.

În prezentarea lucrării am plecat de la o abordare care să țină cont de elementele specifice fiecărei perioade din istoria mai îndepărtată sau mai recentă a agriculturii românești, vizând aspecte care țin și de specificitatea istorică și de realitățile socio-economice dintr-un moment sau altul, dar și de impactul economic. Creditarea, privită ca o importantă formă de finanțare a activităților agricole, a trebuit să urmeze, dirijat sau nu, în funcție de politicile economice promovate, liniile directoare ale acestor politici, chiar dacă efectele obținute în final au fost diferite de cele scontate prin aplicarea respectivelor măsuri.

În primul capitol am folosit ca metodă de cercetare abordarea comparativă privind stadiul în care se află agricultura românească în ceea ce privește competitivitatea, prin raportare la rezultatele din agricultura Americii de Nord –SUA și Canada, precum și Uniunea Europeană.

În capitolul al patrulea am folosit metoda istorică cu ajutorul căreia am analizat strategia de dezvoltare și evoluțiile înregistrate de agricultura românească, plecând din anii economiei de comandă, trecând prin perioada de tranziție la economia de piață, continuând cu perioada de pre-adeurare, până în perspectiva anilor 2020-2030.

În ultimul capitol am folosit ca metodă de cercetare un studiu empiric prin intermediul căruia am încercat să identificăm, cu ajutorul regresiei liniare, eficiența fondurilor alocate prin intermediul Planului Național de